

כשאמר יעקב שני בניך הנולדים לך גו' עד באי אליך מצרימה לי הם וגו', והוסיף ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו על שם אחיהם יקראו בנחלתם ועיי"ש, והנה הבנים שהוליד יוסף אחריהם לא היה להם זכות של שבט יוסף אלא היה יוסף יכול למוסרם לאיזה שבט מבניו שירצה, וכיון שהיה מנשה הבכור צירפן לבני מנשה, ונמצא שבשבט מנשה נמצאו גם בני יוסף, ולפיכך קראן הכתוב למטה יוסף למטה מנשה. ולכן להלן בפרשת מסעי [ל"ו פ"א] כתוב: ויקרבו ראשי האבות גו' ממשפחת בני יוסף וגו', מפני שהיו ביניהם משפחות גם מבני יוסף, וכן להלן שם [פסוק ה']: כן מטה בני יוסף דברים, ועיי"ש.

י"ג, ט"ז. ויקרא משה להושע בן נון יהושע⁹.

פירש"י וז"ל: נתפלל עליו י-ה יושיעך מעצת מרגלים עכ"ל. כבר העירו המפרשים מדוע לא התפלל משה גם על כלב שלא יחטא בעצת מרגלים¹⁰. ואפשר שסבר משה, שכלב שהיה נשוי לאשה צדקת כמו מרים הנביאה, בטח לא יתפס בעצת מרגלים ואינו זקוק לברכה, ודו"ק.

י"ג, כ"ג. ואשכול ענבים אחד גו' ומן הרמונים ומן התאנים.

נראה שלפי סדר הפירות בפסוק זה כתב הרמב"ם [פ"ח מברכות הל"א] וז"ל:

כל פירות האילן כו' חוץ מה' מינין הכתובים בתורה והם ענבים ורמונים ותאנים וזיתים ותמרים וכו', דלכאורה היה לו לסדרם כפי סדר התורה להלן בפרשת עקב [ח' פ"ח] ארץ גו' וגפן ותאנה ורמון וגו'. והיה אפשר לומר דנקט כן מפני שבאמת סדר חשיבותן הוא זיתים תמרים ענבים ותאנים ורמונים — שהרי הראשונים הם קודמים לארץ בתרא [ברכות דף מ"א ע"ב] ולפיכך לא הקפידן לסדרן בסדר גמור. אבל מ"מ קשה, דהרי כולן סידר לפי סדר הכתוב, ואמאי שינה בהנך. אבל נראה לפי מה שביארתי בחידושי להלן בפרשת עקב שם שהטעם שחילקם הכתוב לארץ קמא ולארץ בתרא הוא משום שבה' הראשונים מיירי קרא בגידולי הקרקע, והיינו האילנות, משא"כ באחרונים נקט הפירות עצמם, ועיי"ש, וא"כ הרמב"ם כאן שחשיב הפירות לא קאי לפי הסדר דהתם דקאי האילנות, ומכיון שמצא בפסוק שלפנינו — שמיירי בפירות — שהוא ענבים, רמונים ותאנים, לפיכך נקט בסדר זה, ודו"ק.

י"ד, כ"ט. במדבר הזה יפלו פגריכם גו' מבן עשרים שנה ומעלה¹¹.

עיי' בבבא בתרא [דף קכ"א ע"ב] דאיתא התם דלא נגזרה גזרה לא על פחות מבן עשרים ולא על יתר מבן ששים, ועיי"ש. ולכאורה צריך ביאור, דבשלמא אלו שהיו פחותים מבן כ' יש לומר שנכללו בכלל

ועיין רמב"ן לעיל בפרשת במדבר [א' פל"ב] שעמד על קושיא זו ויישב באופן אחר. וע"ע במשך חכמה כאן. 9. מפי השמועה.

10. לפי מה שכתב רבינו לעיל בפסוק ד' (ד"ה ונ"ל ליישב) שהערכוביא התחיל מאפרים ושם אמר י-ה יושיעך מעצת מרגלים מתיישבת גם קושיא זו.

11. מפי השמועה.